

ЗКПО – чл. 204, ал. 1, т. 2

ЗДДФЛ – чл. 52, ал. 1, т. 4

КСО – чл. 6, ал. 12

В дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“ е постъпило Ваше писмено запитване, прието с вх. №53-04-56/...2017 г. във връзка с прилагането на разпоредбите на *Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО), Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ), Кодекса за социално осигуряване (КСО) и Закона за здравното осигуряване (ЗЗО).*

В запитването е изложена следната фактическа обстановка:

Ръководството на дружеството възнамерява да сключи групова рентна застраховка „Живот“ в полза на работниците и служителите за 2017 г. на база средно-списъчен състав в размер на 60 лв. месечно. Груповата рентна застраховка „Живот“ се сключва през месец януари и ежесечно се изплаща от сметката на дружеството на застрахователя сума, определена на база средно-списъчен състав на служителите. В началото на декември дружеството предоставя данни за служителите с действащ към месец декември трудов договор и застрахователят изплаща сума в размер на 695,80 лв. на всеки служител по банков път.

Във връзка с изложената фактическа обстановка са поставени следните въпроси:

1. Разходите за групова рентна застраховка „Живот“ представляват ли социални разходи, предоставени в натура, върху които не се дължат осигурителни вноски?

2. Посочените социални разходи за премии по групова рентна застраховка „Живот“, когато са в размер до 60 лв. месечно за едно лице облагат ли се с данък върху разходите по ЗКПО?

3. Получените ренти представляват ли облагаем доход за работниците и служителите, съответно същите имат ли задължение да ги декларират съгласно ЗДДФЛ?

4. Дължи ли дружеството данък върху разходите върху сумата, която застрахователното дружество задържа за предоставената услуга?

Предвид изложените обстоятелства, въпросите и относимата към тях нормативна уредба, изразявам следното становище:

По реда на ЗКПО

За целите на данъчното облагане понятието „социални разходи, предоставени в натура“ е дефинирано в т. 34 на §1 от ДР на ЗКПО. Дадени разходи се квалифицират като социални, предоставени в натура и се третират по реда на част четвърта от ЗКПО „Данък върху разходите“, когато критериите/ изискванията на дефиницията са изпълнени едновременно.

Съгласно чл. 204, ал. 1, т. 2 от ЗКПО с данък върху разходите се облагат документално обосноващите социални разходи, предоставени в натура на работници и служители и лица, наети по договор за управление и контрол (наети лица). Социалните разходи, предоставени в натура включват и разходите за вноски (премии) за

допълнително доброволно осигуряване, за доброволно здравно осигуряване и за застраховки „Живот“ (чл. 204, ал. 1, т. 2, буква „а“ от ЗКПО). Не се облагат с данък социалните разходи по чл. 204, ал. 1, т. 2, б. „а“ от ЗКПО в размер до 60 лв. месечно за всяко наето лице, когато данъчно задължените лица нямат подлежащи на принудително изпълнение публични задължения към момента на извършване на разходите (чл. 208 от ЗКПО).

Според §1, т. 55 от ДР на ЗКПО застраховки „Живот“ са тези по смисъла на §1, т. 14 от ДР на ЗДДФЛ. Разпоредбата на §1, т. 14 от ДР на ЗДДФЛ е с нова редакция – изм., ДВ, бр. 97 от 2016 г., в сила от 1.01.2017 г., съгласно която „Застраховки „Живот“ за целите на чл. 19, чл. 24, ал. 2, т. 12 и чл. 28, ал. 2, т. 1 са сключваните от застрахователи, лицензирани съгласно **Кодекса за застраховането (КЗ)**, или от застрахователи със седалище в държава – членка на Европейския съюз, или в друга държава – страна по Споразумението на Европейското икономическо пространство, извършващи дейност при условията на правото на установяване или на свободата на предоставяне на услуги:

а) застраховка „Живот“, която включва застраховка само за достигане на определена възраст, застраховка само за смърт, застраховка за достигане на определена възраст или за по-ранна смърт, посочена в т. 1, буква „а“ и т. 3, буква „а“ от раздел I на приложение № 1 от КЗ;

б) застраховка с изплащане на анюитети (пенсия или рента) по т. 1, буква „б“ и т. 3, буква „б“ от раздел I на приложение № 1 от КЗ.

Предвид гореизложеното, като социални разходи, предоставени в натура, по смисъла на ЗКПО, се определят разходите за премии по видовете застраховки в цитираната дефиниция. Разпоредбите на чл. 204, т. 2, б. „а“ и чл. 208 от ЗКПО се прилагат само по отношение на разходите за вноски (премии) за застраховки „Живот“, с покритието на рисковете по т. 1 и 3 от Приложение №1 към КЗ, които изрично са изброени в §1, т. 14 от ДР от ЗДДФЛ във вр. с §1, 55 от ДР на ЗКПО.

По аргумент на цитираните горе разпоредби, включеното в премията възнаграждение/ сума, задържана от застрахователното дружество за предоставената услуга, не попада в обхвата на чл. 204, т. 2, б. „а“ от ЗКПО. Разходите за възнаграждение на застрахователното дружество се третират по общия ред на ЗКПО за признаване на счетоводните разходи.

Доколкото случаят касае застраховки от обхвата на §1, т. 55 от ДР на ЗКПО застраховки „Живот“, препращаща към §1, т. 14 от ДР на ЗДДФЛ КЗ и са изпълнени изискванията на §1, т. 34 от ДР на ЗКПО, сумата на премията по застрахователната полица, без възнаграждението на застрахователното дружество, ще е облагаема с данък върху разходите по реда на чл. 204, т. 2, б. „а“ от ЗКПО. Съгласно чл. 213 от ЗКПО данъчната основа за данъка върху разходите е сумата на данъчните основи за месеците на календарната година, определени върху превишението на тези разходи над 60 лв. месечно за наетото лице, а когато дружеството има подлежащи на принудително изпълнение публични задължения към момента на начисляване на разходите, данъчната основа е целият размер на начислените разходи за календарния месец.

По реда на ЗДДФЛ

На основание чл. 38, ал. 8 от ЗДДФЛ, с окончателен данък се облага brutната сума на облагаемите доходи от допълнително доброволно осигуряване, от доброволно здравно осигуряване и от застраховки „Живот“, придобити на датата на:

1. обратно получаване на внесените суми за застраховки „Живот“;

2. обратно получаване на внесените суми за доброволно здравно осигуряване, с изключение на случаите на възстановяване на разходи за здравно обслужване и предоставяне на здравни услуги и стоки на осигуреното лице при настъпване на предвидените в здравноосигурителните договори случаи;

3. получаване на внесените суми за допълнително доброволно осигуряване преди придобиване право на допълнителна пенсия;

4. прехвърляне на суми от индивидуална партида по партида на трето лице;

5. изменение на застрахователния договор, за който е ползвано облекчение по чл. 19, в договор, за който не може да се ползва посоченото облекчение;

6. усвояване на сумите по застрахователен договор за погасяване на заем, когато застраховка „Живот“ се ползва за обезпечение на задължение на физическото лице.

Във връзка с определянето на облагаемия доход, в т.ч. и за целите на цитираната разпоредба, следва да се има предвид общото правило на чл. 12, ал. 1 от ЗДДФЛ, а именно: облагаеми по този закон са доходите от всички източници, придобити от данъчно задълженото лице през данъчната година, с изключение на доходите, които са необлагаеми по силата на закон. На основание чл. 13, ал. 1, т. 7 и 14 от ЗДДФЛ, не са облагаеми:

- доходите от допълнително доброволно осигуряване, получени след придобиване право на допълнителна пенсия; доходите от инвестиции на техническите резерви, получени по застрахователни договори; доходите от инвестиции на активите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване, разпределени по индивидуалните партиди на осигурените лица;

- застрахователните обезщетения, когато е настъпило застрахователно събитие.

Доходите по застраховки „Живот“, които не попадат в цитираните изключения следва да се третират като облагаем доход по чл. 38, ал. 8 от ЗДДФЛ и съответно да се облагат с окончателен данък. Изключение от това правило е предвидено в нормата на чл. 38, ал. 9 на ЗДДФЛ, а именно: *не се облагат с окончателен данък доходите по чл. 38, ал. 8 от ЗДДФЛ съответстващи на частта от вноските/премиите, за които не е ползвано данъчно облекчение по реда на чл. 19 или чл. 24, ал. 2, т. 12 (чл. 38, ал. 9 от ЗДДФЛ, в сила от 01.01.2016 г.).*

Съгласно чл. 24, ал. 1 от ЗДДФЛ, облагаемият доход от трудови правоотношения е трудовото възнаграждение и всички други плащания в пари и/или в натура от работодателя или за сметка на работодателя, с изключение на доходите, посочени в ал. 2. На основание чл. 24, ал. 2, т. 12 от ЗДДФЛ, в облагаемия доход от трудови правоотношения не се включват направените от работодателя социални разходи **до 60 лв. месечно** за всяко осигурено лице за вноски/премии за допълнително доброволно осигуряване, доброволно здравно осигуряване и/или застраховка „Живот“, отчетени от предприятията и търговските представителства, независимо дали извършват стопанска дейност.

Предвид цитираните разпоредби, премиите по застраховки „Живот“, направени от работодателя или за сметка на работодателя, представляват доход за съответния работник или служител, който е освободен от облагане на основание чл. 24, ал. 2, т. 12 от ЗДДФЛ. Освобождаването на този доход от облагане към момента на придобиването му (датата, на която работодателят от свое име, но в полза на работника внася премията по застраховка „Живот“) безспорно представлява данъчно облекчение за съответното

физическо лице. Това е така, тъй като без изричната разпоредба на чл. 24, ал. 2, т. 12 от ЗДДФЛ, направената за сметка на работодателя вноски по застраховка „Живот“ би се третирали като облагаем доход от трудово правоотношение за физическото лице.

Следователно при обратно получаване на внесените суми за застраховки „Живот“, независимо дали тези суми са внесени от името и за сметка на физическото лице или от името и за сметка на неговия работодател, се дължи окончателен данък по чл. 38, ал. 8 от ЗДДФЛ, когато за съответната сума физическото лице е ползвало данъчно облекчение по реда на чл. 19 или по реда на чл. 24, ал. 2, т. 12 от същия закон (вноските са в размер на 60 лв. месечно на лице и са отчетени като социален разход от работодателя). На основание чл. 65, ал. 7 от ЗДДФЛ окончателният данък се удържа и внася от застрахователното дружество, когато то е местно лице, в срок до края на месеца, следващ тримесечието, през което доходът е придобит от физическото лице. В същия срок се подава и декларацията по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ. В съответствие с разпоредбата на чл. 65, ал. 8 от ЗДДФЛ, застрахователното дружество установява частта на необлагаемите доходи по чл. 38, ал. 9 въз основа на писмена декларация, предоставена от физическото лице – носител на задължението за данъка. В случай че физическото лице не е декларирало наличието на необлагаем доход, застрахователното дружество – платец на дохода определя дължимия окончателен данък върху brutния размер на облагаемия доход по чл. 38, ал. 8 от ЗДДФЛ. Съответно, ако работникът не е ползвал данъчно облекчение по чл. 19 от ЗДДФЛ или платените от работодателя премии са обложени при работодателя с данък върху разходите, след това при изплащането им на работниците застрахователното дружество няма да удържа окончателен данък.

По аргумент на чл. 52, ал. 1, т. 4 от ЗДДФЛ обратно получените суми по застраховка „Живот“, обложените с окончателен данък по чл. 38 от ЗДДФЛ, не подлежат на деклариране в годишната данъчна декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ от физическите лица.

По реда на КСО

Важно е да се има предвид, че дължимостта на осигурителните вноски върху социалните разходи не е свързана с данъчното им третиране съгласно ЗДДФЛ и ЗКПО.

Единственото изключение са разпоредбите относно ваучерите за храна, които препащат към ЗКПО.

За целите на осигуряването, за да бъдат разглеждани като социални разходи, средствата за СБКО следва да са предоставени по реда на чл. 293 и чл. 294 от КТ.

Задължението за внасяне на осигурителни вноски върху средствата за социални разходи и основанията за възникването му са нормативно регламентирани в чл. 6, ал. 12 от КСО. Съгласно редакцията на цитираната разпоредба, от **01.01.2017 г.** върху средствата за социални разходи, давани постоянно или периодично пряко на лицата по чл. 4, ал. 1 от кодекса в пари или в натура, се внасят осигурителни вноски за всички осигурени социални рискове, определени съответно по реда на чл. 6, ал. 3 и ал. 5 от КСО.

Дължат се и вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване (основание чл. 157, ал. 6 от КСО).

Предвид уреденото по силата на чл. 40, ал. 1, т. 1 от **Закона за здравното осигуряване (ЗЗО)** уеднаквяване на осигурителния доход за държавното обществено

осигуряване и здравното осигуряване, върху средствата за социални разходи се дължат и здравноосигурителни вноски.

Разпоредбите на КСО по отношение елементите на осигурителния доход са определени в *Наредбата за елементите на възнаграждението и доходите, върху които се правят осигурителни вноски (НЕВДПОВ)* (аргумент чл. 6, ал. 14 от КСО).

На основание чл. 2, ал. 1 от наредбата, осигурителни вноски се изчисляват и внасят върху стойността на средствата и сумите, изплатени или начислени и неизплатени за сметка на социални разходи пряко, постоянно или периодично на лицата по чл. 4, ал. 1 от КСО в пари или в натура.

В чл. 2, ал. 2 и ал. 3 от същата наредба са конкретизирани социалните разходи, върху които не се дължат осигурителни вноски. Осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху средствата, предоставени за сметка на социалните разходи за издръжка на столове (включително за поевтиняване на храната в тях), на здравни и лечебни заведения, детски заведения, почивни бази, поддържане на културни потребности на работниците и служителите, вноски за доброволно пенсионно осигуряване, доброволно здравно осигуряване и доброволно осигуряване за безработица и професионална квалификация, както и върху еднократните помощи в пари или в натура, изплатени на работниците и служителите за лекарства, при продължително боледуване, за раждане, при смърт на член от семейството или при други случайно настъпили събития (основание чл. 2, ал. 2 от НЕВДПОВ).

Осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху средствата, предоставени под формата на ваучери за храна на работници и служители, включително на лицата, работещи по договори за управление при условията на чл. 209, ал. 1 от ЗКПО (аргумент чл. 2, ал. 3 от НЕВДПОВ).

От цитираните разпоредби на наредбата е видно, че разходите за застраховки „Живот“ не са включени в социалните разходи, върху които не се начисляват и внасят осигурителни вноски.

Друг аргумент по отношение на основанията за начисляване на осигурителни вноски върху направените от работодателя разходи за застраховка „Живот“ може да се изведе по аргумент на противното от нормата на чл. 2а от НЕВДПОВ, съгласно която осигурителни вноски не се изчисляват и внасят върху направените от работодателя разходи за застраховки, **определени като задължителни с нормативен акт.**

С оглед на гореизложеното, върху направените от работодателя разходи за застраховка „Живот“ се дължат осигурителни вноски на основание чл. 6, ал. 12 и чл. 157, ал. 6 от КСО и чл. 40, ал. 1, т. 1 от ЗЗО.

Настоящото становище е принципно и е въз основа на изложената в запитването фактическа обстановка. В случаите, когато в производство, възложено по реда на *Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК)* се установи фактическа обстановка различна от посочената, Вие не може да се позовавате на разпоредбата на чл. 17, ал. 3 от ДОПК.